

Альберт Кушнір

магістр кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного університету імені Івана Франка
(Львів, Україна)
kushnir.albert@gmail.com

DOI: 10.33498/Юсп-2020-09-285

УДК 347.1

ЗДІЙСНЕННЯ ОХОРОНИ Й ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ОСІБ У НОТАРІАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

АНОТАЦІЯ. У сучасній правовій доктрині тривають дискусії стосовно охорони і захисту прав та інтересів нотаріусами. Вчені висувають різні наукові підходи до бачення цього питання. Варто зазначити, що воно залишається відкритим до обговорення у науковому колі, оскільки вимагає конкретизації та вироблення нормативної бази, яка допомогла б розв'язати законодавчі суперечності та прогалини, і цим самим сприяти виробленню більш цілісного наукового обґрунтування.

У статті досліджується питання здійснення охорони та захисту прав і законних інтересів, зокрема нотаріусом. Проаналізовано теоретичні підходи до понять “захист” та “охорона” цивільних прав і законних інтересів, а також встановлено їхнє філологічне тлумачення. Висвітлено проблеми нотаріальної форми здійснення охорони і захисту цивільних прав та інтересів особи. Обґрунтовано необхідність розгляду інституту нотаріату як однієї з форм юрисдикційного захисту прав та законних інтересів осіб. Наводиться перелік способів захисту, що змінює стереотипи щодо нотаріального захисту, який впливає зі змісту ст. 18 Цивільного кодексу України, де він зводиться виключно до вчинення виконавчих написів на боргових документах. Зазначені обставини доводять наявність потреби внесення змін до законодавства.

Метою статті є висвітлення проблеми здійснення нотаріальної охорони та захисту прав, обґрунтування наявності ширших можливостей у здійсненні захисту прав осіб нотаріусом і необхідності їх законодавчої регламентації.

Забезпечення права на захист є важливим напрямом діяльності держави, який прямо корелює з високим ступенем довіри громадян до неї, а відповідно, з економічним зростанням, яке може відбуватися лише за наявності впевненості суспільства у гарантованості прав, носієм яких воно є. Нотаріат спроможний надати соціуму альтернативні способи усунення порушень прав поряд із вже існуючими. Розвиток цього інституту в перспективі створює умови для подальшої побудови правової держави з ефективним громадянським суспільством.

Ключові слова: нотаріус; захист цивільних прав та інтересів; охорона цивільних прав та інтересів; форма захисту; спосіб захисту; юрисдикційний захист.

© Альберт Кушнір, 2020

Метою дослідження є висвітлення проблеми здійснення нотаріальної охорони та захисту прав, обґрунтування наявності ширших можливостей у здійсненні захисту прав осіб нотаріусом і необхідності їх законодавчої регламентації.

За точку відправлення у дослідженні наведеної правової проблематики пропонується взяти визначення категорій “охорона” і “захист”, а також їх співвідношення між собою.

Доцільним вбачаємо насамперед розглянути філологічне тлумачення зазначених понять, звернувшись до словника української мови. Дієслово “захищати” означає обороняти, охороняти когось або щось від нападу, замаху, удару, ворожих, небезпечних дій. “Обороняти” – оберігати від небезпеки когось або щось, убезпечувати від загрози нападу чи замаху. Хоча ці поняття схожі між собою, вони не є тотожними і не можуть вживатись як синоніми без втрати змісту. Можна впевнено констатувати, що охорона є ширшим поняттям порівняно із захистом. Вона містить у своїй основі превентивний характер, тобто спрямовується проти імовірної, ще не визначеної конкретно загрози. А захист вже має риси активної протидії певному шкідливому чиннику, який порушує нормальний стан речей, тобто захист діє безпосередньо на нього, на відміну від охорони, яка створює умови запобіжного режиму стосовно порушень загалом.

Далі пропонуємо розглянути різні наукові підходи до розгляду цих категорій, оскільки вони досить різноманітні за своєю суттю. Зазвичай учені розглядають поняття “охорона” та “захист” у співвідношенні між собою.

На думку В. Тархова, охорона права існує завжди, забезпечує уповноваженій особі можливість його реалізації, запобігає його порушенню, а захист застосовується ситуативно за необхідності, коли право порушується або створюється загроза його порушення¹. З. Ромовська розглядає захист як міру державного примусу, яка застосовується до особи, яка порушує чуже право чи інтерес². Д. Кархалев виокремлює два аспекти охорони права: попереджувальний (регулятивний) і відновлювальний. Відповідно до першого підходу охорона відбувається до правопорушення у регулятивному правовідношенні, має на меті забезпечення можливості реалізації прав носіями права, спонукає суб'єктів цивільних правовідносин до правомірної поведінки, а в разі відсутності – передбачає застосування заходів примусу. Другий аспект – це система засобів впливу, які застосовуються до правопорушника, і мають на меті відновлення становища, яке існувало до порушення. Порушення права чи інтересу запускає механізм реагування на нього, який усуває ці негативні наслід-

¹ В. Тархов, ‘Охрана имущественных прав трудящихся по советскому гражданскому законодательству’ (автореф дис д-ра юрид наук, 1966) 8.

² З. Ромовська (ред), *Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар* (Правова єдність 2009) 39.

ки, таким чином забезпечуючи нормальне функціонування регулятивного правовідношення³.

А. Базилевич під поняттям охорони вбачає превентивні заходи щодо порушення прав, а під захистом – механізм відновлення порушеного права або права, якому таке порушення загрожує⁴. У захисті вчений бачить застосування юридичних санкцій цивільно-правових норм уповноваженим суб'єктом задля їх відновлення та можливості подальшої реалізації, якщо вони порушуються або оспорується⁵.

Категорія “захист” у правовій літературі також визначається як система способів впливу, яка застосовується після того, як порушується суб'єктивне цивільне право.

У науці досі актуальною є проблема моделі побудови співвідношення охоронних і регулятивних правовідношень. Не вирішено до кінця, чи є охоронне правовідношення самостійним і незалежним, чи воно впливає із регулятивного, таким чином підпорядковуючись останньому, будучи частиною від цілого, а не самостійним цілим.

М. Дякович зазначає, що ‘охоронне правовідношення виникає із неправомірної дії (поведінки), а також на основі охоронних норм’⁶. На думку В. Леушина, поява охоронного правовідношення базується на охоронних нормах і правопорушенні. Останні також пов’язуються із виникненням та реалізацією юридичної відповідальності, яка передбачена у санкції охоронної норми⁷. Л. Явич стверджує, що охоронні правовідносини забезпечують здійснення юридичної відповідальності або відновлення порушеного права, а також застосування санкцій норм закону⁸. Проте, на нашу думку, відповідальність за правопорушення може наставати не завжди, наприклад, при застосуванні самозахисту чи при визнанні права до особи, яка порушує право, не застосовуються заходи впливу. Тому можна стверджувати, що відповідальність за порушення права може бути елементом охоронного правовідношення у певних випадках, але не завжди.

Ю. Томилова дотримується думки про те, що охоронні правовідношення покликані усувати розбіжності між вимогами норм права та поведінкою, яка порушує право, а також відновлювати порушену справедливість і, таким чином, задовольняти інтерес, який був порушений⁹. О. Орлова та В. Носов зазначають, що охоронні правовідносини з’яв-

³ Д Кархалев, ‘Охранительное гражданское правоотношение’ (Статут 2009) 12.

⁴ А Базилевич, ‘Формы защиты субъективных гражданских прав’ (дис канд юрид наук, 2001) 34.

⁵ Там само 44.

⁶ М Дякович, ‘Охрана і захист сімейних прав та інтересів нотаріусом: цивільно-правовий аспект’ (дис д-ра юрид наук, 2015) 23.

⁷ В Леушин, ‘Правовые отношения’ в Теория государства и права: учебник для юридических вузов и факультетов (Норма ИНФРА 1998) 356.

⁸ Л Явич, *Общая теория права* (Изд-во Ленинградского ун-та 1976) 219.

⁹ Ю Томилова, ‘Охранительные правоотношения в механизме правового регулирования’ (автореф дис канд юрид наук, 2003) 112.

ляються там, де порушено права суб'єктів цивільного права і правові норми¹⁰. М. Дякович звертає увагу на те, що охоронне правовідношення є інструментом, за допомогою якого охоронна норма втілюється у життя, тобто завдяки ньому здійснюється захист прав. Окрім того, охоронне правовідношення, на її думку, виникає й у випадку створення загрози порушення права, а не лише при наявності факту порушення, що є, безумовно, слухним¹¹. В. Тархов вбачає в охороні прав домінування суспільного інтересу над особистим¹². Із таким твердженням важко не погодитися, оскільки охорона виступає гарантом реалізації права суб'єктом і його захисту у випадку порушення. Тобто вона прямо впливає на забезпечення стану законності у державі, на рівень довіри громадян до закону. Якість правової охорони, яку гарантує суспільству держава, визначає мотивацію людей до врегулювання конфліктів у правовому полі.

Підсумовуючи зазначені вище правові позиції, звернемося до точки зору М. Дякович, яка зазначає, що відповідно до загальноцивільістичної концепції поняття "охорона" включає в себе захист. Останній спрямований на усунення порушення застосуванням активних заходів. Охорона ж розглядається як мета захисту. Вона забезпечує регулювання та нормальне функціонування і розвиток цивільних правовідносин. А захист є уособленням правових механізмів, які починають діяти у випадку порушення прав та інтересів, він має активний характер, який проявляється через усунення наслідків посягання, відновлення попереднього становища¹³.

Частина 1 ст. 15 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України)¹⁴ гарантує кожному право на захист у випадку порушення, невизнання або оспорювання його цивільного права. Законодавець водночас із порушенням права, як підставою для звернення за його захистом, виокремлює також оспорювання та невизнання.

Р. Стефанчук у порушенні права бачить такий стан суб'єктивного права, за якого воно зазнало протиправного впливу з боку правопорушника, внаслідок чого зменшилося чи зникло взагалі. Порушення позбавляє носія права можливості його реалізувати частково або в повному обсязі. Автор розглядає невизнання як дії суб'єкта, який має обов'язок перед уповноваженою особою, якими він заперечує повністю або частково суб'єктивне право іншого учасника цивільних правовідносин, і цими діями створюється перешкода для реалізації уповноваженої особи свого суб'єктивного права. А оспорювання передбачає наявність спо-

¹⁰ Е Орлова и В Носов, 'Охранительные гражданско-правовые нормы и правоотношения' в *Материально-правовые и процессуальные проблемы защиты субъектных прав* (1983) 15.

¹¹ Дякович (н 6) 25.

¹² Тархов (н 1) 59.

¹³ Дякович (н 6) 36.

¹⁴ Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435 <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>> (дата звернення: 10.08.2020).

ру між учасниками правовідносин стосовно наявності чи відсутності суб'єктивного права у сторін¹⁵.

Залежно від порядку захисту цивільних прав виділяють: судовий захист; адміністративний захист; захист нотаріусом; самозахист; захист за допомогою інших громадських, державних і міжнародних інституцій; Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; Європейським судом з прав людини (у разі використання усіх національних засобів правового захисту)¹⁶.

У статті 18 ЦК України закріплено норму, згідно з якою захист прав та інтересів особи може здійснюватися нотаріусом, проте лише через вчинення виконавчого напису. Охорону і захист прав та інтересів нотаріусом переважно пов'язують із безспірним характером справ, а розгляд спірних справ – із виключним повноваженням судових органів. М. Дякович звертає увагу на те, що сьогодні цей розподіл стає нечітким, оскільки суд тепер також може розглядати “безспірні” справи в порядку наказного чи окремого провадження, тому поділ справ на “спірні” та “безспірні” не може братися за основу класифікацій способів охорони й захисту прав та інтересів¹⁷. Судовий наказ за своїми ознаками, а найголовніше – за правовими наслідками, уподібнюється із виконавчим написом нотаріуса. Також судові рішення у порядку окремого провадження ухвалюються у ситуаціях із відсутністю спору, і вони в своєму контексті розглядаються як захист права. Дотримуючись такої логіки, цілком природним виглядає розгляд нотаріальних дій, які вчиняє нотаріус, як однієї із форм захисту суб'єктивного права чи інтересу.

Із думкою про те, що процесуальну форму нотаріальної діяльності найбільш доцільно порівнювати з наказним та окремим провадженнями у судовій формі захисту погоджуються також Н. Троцюк і С. Іванюк¹⁸.

Безспірність справ, які розглядаються нотаріусами, варто розуміти виключно формально. Спір про право має бути відсутнім між суб'єктами правовідношення, на забезпечення якого спрямовується нотаріальна дія. Інші особи, які не мають юридичних підстав для вияву своїх претензій та заперечень, але зацікавлені у предметі угоди, не можуть вплинути на віднесення справи до категорії “спірних”. За таких обставин нотаріальне врегулювання ситуації не виключається. Заперечення юридично незацікавленої особи не може бути приводом для відмови нотаріусом від вчинення нотаріальної дії¹⁹.

¹⁵ Р Стефанчук, *Цивільне право України: навчальний посібник* (Наукова думка, Прецедент 2004) 78.

¹⁶ Ю Желіховська, ‘Нотаріальна форма захисту цивільного права та охоронюваного законом інтересу’ (2011) 2 Університетські наукові записки 166.

¹⁷ Дякович (н 6) 26.

¹⁸ Н Троцюк, ‘Особливості захисту цивільних прав та інтересів нотаріусом’ (2013) 2 Юридичний вісник Повітряне і космічне право 100.

¹⁹ А Семенова, ‘Нотаріальные и судебные акты’ (1998) 11 Российская юстиция 31–4.

Слід звернути увагу на те, що “безспірними”, тобто ніким і нічим “незаперечуваними”, є саме обставини, враховуючи які нотаріус виносить своє рішення. Проте можливими є зіткнення інтересів різних громадян, коли ситуації набирають рис конфліктності²⁰. Коли такі ситуації з’являються, громадяни звертаються до нотаріуса з метою отримання доказів державного визнання їхнього права. Тобто можна мати право, але не мати належних доказів його існування.

Отже, особа, яка звертається до нотаріуса за підтвердженням своїх безспірних прав, має на меті усунення будь-яких невизначеностей із приводу належного їй права, отримання документа, який підтверджує державне визнання права за нею, що так само створює умови для нормальної реалізації особою свого права²¹.

О. Богданова вважає необхідним розширення юрисдикційної форми захисту цивільних прав загалом і закріплення разом із судовим та адміністративним порядками захисту прав та інтересів нотаріусом²². На думку М. Дякович, нотаріат виступає юрисдикційним органом, який здійснює охорону й захист прав та інтересів осіб у несудовому порядку. Авторка слушно зазначає, що нотаріат забезпечує ефективний захист, який дає змогу зекономити громадянам час через договірне врегулювання правовідносин, оминувши довготривалу судову процедуру²³.

У правничій літературі існує думка, що діяльність нотаріату не спрямовується безпосередньо на захист порушеного права. Винятком із цього загального правила прихильники таких поглядів вбачають лише повноваження нотаріуса щодо вчинення виконавчих написів на боргових документах з метою стягнення заборгованості.

Зазначеній позиції опонує М. Дякович, яка вважає, що нотаріус має ширші можливості забезпечення охорони і захисту прав та інтересів осіб, і що обмежуватися захистом за допомогою стягнення заборгованостей на підставі вчинення виконавчих написів не варто. Вчена пропонує такі варіанти способів захисту прав та інтересів нотаріусом:

- 1) визнання права за погодженням сторін у формі нотаріального акта;
- 2) відновлення за згодою сторін становища у формі нотаріального акта, яке існувало до порушення;
- 3) підтвердження боржником у нотаріально посвідченому документі обов’язку виконати зобов’язання в натурі;
- 4) зміна правовідношення через внесення змін до нотаріально посвідченого договору (правочину) відповідно до волевиявлення сторін;

²⁰ А Швахтген, ‘Деятельность нотариуса на благо гражданского общества’(2002) 4 Нотариус 21.

²¹ Дякович (н 6) 28.

²² Е Богданова, *Защита прав и интересов в договорных отношениях* (ЮНИТИ-ДАНА 2008) 26.

²³ Дякович (н 6) 42.

5) припинення правовідношення через розірвання договору або відмови сторін від договору (правочину), посвідченого нотаріально, відповідно до волевиявлення сторін;

6) вчинення нотаріального акта в результаті процедури медіації відповідно до погодженого волевиявлення сторін;

7) вчинення нотаріального акта у формі одностороннього правочину, який підтверджує обов'язок особи добровільно відшкодувати завдані збитки (шкоду);

8) вчинення нотаріального акта у формі правочину, який підтверджує обов'язок особи добровільно відшкодувати моральну (немайнову шкоду)²⁴.

У правничих дослідженнях існує позиція, що реалізація будь-якого суб'єктивного права вимагає наявності гарантій, закріплених прийомів та способів, які спрямовані на забезпечення нормального розвитку регулятивних правовідносин²⁵. На практиці такі гарантії втілюються завдяки професійній юридичній діяльності, зокрема нотаріальній, яка спрямована на організацію діяльності інших суб'єктів права, а її ціллю є впорядкування та узгодження цивільних правовідносин.

Нотаріат здійснює свою діяльність з охорони і захисту прав та законних інтересів за допомогою вчинення нотаріальних дій, визначених у законі. Під час вчинення нотаріальної дії за зверненням громадян та юридичних осіб нотаріус зобов'язаний роз'яснювати права та надавати консультації стосовно юридичних наслідків, які можуть настати після вчинення нотаріальної дії, у такий спосіб здійснюючи охорону та захист законних прав та інтересів осіб, які до нього звернулися. Нотаріус зобов'язується превентивно захистити права та інтереси сторін нотаріальної дії, щоб їхня необізнаність не могла їм зашкодити²⁶.

У ролі інституту, що попереджає звернення громадян до суду, нотаріат виступає в тих випадках, коли для виникнення або реалізації безспірного суб'єктивного права людини і громадянина необхідне публічне волевиявлення компетентного органу, офіційне визнання, підтвердження ним цього права. Слід підкреслити, що виконання органами нотаріату функції органу попереджувального правосуддя жодним чином не підмінює собою діяльність суду щодо здійснення правосуддя. Суд та нотаріат, хоча і мають багато спільного, в окремих аспектах своєї діяльності все ж таки значно відрізняються один від одного. За характером діяльності і суд, і нотаріат є публічно-правовими органами. Слід констатувати, що нотаріат істотно відрізняється від органів судової системи, займаючи власну нішу в загальному обсязі діяльності правоохоронної системи України.

²⁴ Дякович (н 6) 31.

²⁵ С Погрібний, *Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України* (Правова єдність 2009) 201.

²⁶ М Дякович, *Хрестоматія нотаріального права України: навчальний посібник* (Істина 2018) 12.

Принциповим є і чітке розходження у характері справ, які підлягають вирішенню органами нотаріату та судами: під юрисдикцію судів підпадають справи, основою яких є спір суб'єктів про матеріальне право, безспірні ж справи відносяться до компетенції нотаріату.

У ролі органу превентивного, запобіжного правосуддя нотаріат виконує функції щодо забезпечення та захисту прав громадян і юридичних осіб. По-перше, нотаріат як орган попереджувального правосуддя надає можливість примусового виконання зобов'язань, оминаючи судову процедуру. По-друге, при посвідченні договорів ще на стадії погодження їхніх умов, у процесі укладення та при підготовці до вчинення інших нотаріальних дій, нотаріус покликаний попереджувати можливі конфлікти між суб'єктами цивільних правовідносин, таким чином знижуючи потенційну кількість приватноправових спорів. Завдяки діяльності нотаріусів підвищується юридична грамотність та обізнаність громадян, оскільки в процесі вчинення нотаріальних дій роз'яснюється зміст всіх положень угоди та наслідків їх застосування, забезпечується правильне застосування норм закону для досягнення клієнтом бажаних юридичних результатів. На додачу, нотаріат сприяє захисту прав та інтересів громадян у суді, забезпечуючи докази. Ця діяльність здійснюється до моменту виникнення справи у суді, коли наявність спору про право ще тільки передбачається. Інститут нотаріату має можливості значно спрощувати і прискорювати судовий розгляд, сприяти більш повному дослідженню обставин справ, що покращує якість втіленості у життя права на судовий захист²⁷.

Необхідно відзначити, що розвиток нотаріату у напрямі виконання функцій превентивного правосуддя позитивно позначиться на якості забезпечення охорони та захисту прав громадян, сприятиме ефективній діяльності судових та інших правоохоронних органів. Враховуючи проблему постійної перевантаженості судів, яка викликає затримки в реалізації права на судовий захист, затяжні судові процеси, що, безумовно, тягнуть за собою значні грошові та часові витрати для громадян, відволікаючи їх від звичного ритму життя, що не може не позначитися на їхньому добробуті та економічному становищі держави, вбачається доцільним розширити нотаріальну компетенцію та внести зміни в законодавство, які однозначно будуть давати зрозуміти, що нотаріат є юрисдикційним органом, який захищає права та законні інтереси суб'єктів цивільних правовідносин не лише за допомогою вчинення виконавчих написів.

Висновки. Підсумовуючи сказане, слід зазначити, що ст. 18 ЦК України суттєво звужує повноваження нотаріуса у сфері захисту порушених прав і законних інтересів осіб, що не відповідає реальній дійсності, породжує численні суперечності у наукових і практичних підходах, надає підстави для сумніву у дієвості такого нотаріального захисту.

Можливості нотаріату у здійсненні охорони та захисту є дуже великими, і варто розвивати широкі перспективи цього інституту. На нашу думку, слід популяризувати у суспільстві звернення до нотаріусів з метою захисту прав та інтересів, оскільки у такій формі можна досягти бажаної мети без судових процедур і значних витрат, які вони передбачають.

Нотаріат виступає одним із органів, що втілює у життя гарантії держави щодо забезпечення охорони і захисту прав та законних інтересів суб'єктів цивільних правовідносин. Розвиток нотаріальної форми захисту надасть громадянам ширше коло можливостей для захисту та подальшої реалізації їхніх прав, слугуватиме додатковою запорукою забезпечення конституційного права на захист, що також буде кроком уперед у побудові правової держави. Покликанням нотаріусів є сприяння усім, хто до них звертається, у вільній реалізації прав, наданні офіційного статусу правам громадян через державне визнання їх за ними. Діяльність нотаріуса у сфері охорони і захисту прав та інтересів покращує рівень правосвідомості населення та його правової культури, розвиває громадянське суспільство та надає альтернативні можливості носіям цивільних прав захистити їх від порушення, невизнання чи оспорювання.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Bogdanova E, *Zashhita prav i interesov v dogovornyh otnoshenijah* (JuNITI-DANA 2008) (in Russian).
2. Diakovych M, *Khrestomatiia notarialnoho prava Ukrainy: navchalnyi posibnyk* (2-nd edn, Istyna 2018) (in Ukrainian).
3. Karhalev D, *Ohranitel'noe grazhdanskoe pravootnoshenie* (Statut 2009) (in Russian).
4. Pohribnyi S, *Mekhanizm ta pryntsypy rehuliuвання dohovirnykh vidnosyn u tsyvilnomu pravi Ukrainy* (Pravova yednist 2009) (in Ukrainian).
5. Stefanchuk R, *Tsyvilne pravo Ukrainy: Navchalnyi posibnyk* (Pretsedent 2005) (in Ukrainian).
6. Javich L, *Obshhaja teorija prava* (Izd-vo Leningradskogo un-ta 1976) (in Russian).

Edited books

7. Leushin V, 'Pravovye otnoshenija' v *Teoriya gos-va i prava: uchebnyk dlja juridicheskikh vuzov i fakultetov* (Norma INFRA 1998) (in Russian).
8. Orlova O i Nosov V, 'Ohranitel'nye grazhdansko-pravovye normy i pravootnoshenija' v *Material'no-pravovye i processual'nye problemy zashhity sub'ektnykh prav* (1983) (in Russian).
9. Romovska Z, *Simeinyi kodeks Ukrainy: naukovopraktychnyi komentar* (Pravova yednist 2009) (in Ukrainian).

Journal articles

10. Zhelikhovska Yu, 'Notarialna forma zakhystu tsyvilnoho prava ta okhroniuvanoho zakonom interesu' (2011) 2 *Universytetski naukovi zapysky* (in Ukrainian).
11. Semenova A, 'Notarial'nye i sudebnye akty' (1998) 11 *Rossijskaja justicija* (in Russian).

12. Trotsiuk N, 'Osoblyvosti zakhystu tsyvilnykh prav ta interesiv notariusom' (2013) 2 Yurydychnyi visnyk Povitriane i kosmichne pravo (in Ukrainian).
13. Shvahtgen A, 'Dejatel'nost' notariusa na blago grazhdanskogo obshhestva' (2002) 4 Notarius (in Russian).

Theses

14. Bazilevich A, 'Formy zashhity sub»ektivnyh grazhdanskih prav' (dis kand jurid nauk, Ul'janovskij gos un-t In-t prava i gos sluzhby 2001) (in Russian).
15. Diakovych M, 'Okhorona i zakhyst simeinykh prav ta interesiv notariusom: tsyvilno-pravovyi aspekt' (dys d-ra yuryd nauk, NAN Ukrainy In-t derzhavy i prava im V Koretskoho 2015) (in Ukrainian).
16. Tarhov V, 'Ohrana imushhestvennyh prav trudjashhihsja po sovetскому grazhdanskomu zakonodatel'stvu' (dis d-ra jurid nauk, Vsesojuznyj in-t jurid nauk, 1966) (in Russian).
17. Tomilova Ju, 'Ohranitel'nye pravootnoshenija v mehanizme pravovogo regulirovanija' (dis kand jurid nauk, Moskovskij un-t MVD Rossii, 2003) (in Russian).

Albert Kushnir

THE EXERCISE OF PROTECTION AND DEFENCE OF CIVIL RIGHTS AND INTERESTS IN NOTARIAL PROCEDURE

ABSTRACT. In modern legal doctrine, there is a continued discussion regarding the protection and defence of rights and interests by notaries. Scientists continue to put forward scientific approaches to this issue, and overall it should be noted that it stays open for discussion in the scientific field, since it requires specification and development of a regulatory framework that would help resolve legal contradictions and gaps, thus promote the making of a more comprehensive scientific rationale of this issue.

This article examines the issue of the protection and defence of legal rights and interest, specifically, by notaries. Also, the article analysed theoretical approaches to the concepts of "protection" and "defence" of civil rights and legal interests, as well as defined their philological interpretation. In addition, we conducted a study on the notarial problems of implementation of protection and defence of civil rights and interests of a person. The necessity of consideration of the institute of notary as one of the forms of jurisdictional protection of rights and legal interests of individuals is substantiated. The article also lists the ways of protection that changes the stereotypes concerning the notarial protection, which follows from the summary of Art. 18 of the Civil Code of Ukraine, where it must be strict to implement executive inscriptions on debt documents. The above circumstances prove the existence of the need to amend the legislation.

The purpose of the article is to highlight the issues of implementation of notarial protection and defence of rights, substantiation of the availability of bigger opportunities in the protection of individuals' rights by a notary and the need for their legislative regulation.

Ensuring the right to defence is an important course of action of the state, which directly correlates with a high degree of trust by the citizens in their nation, consequently with economic growth, which can occur only when public is confident in guaranteeing the rights it holds. The notary is able to provide society with alternative ways to eliminate violations of rights along with the existing ones. The development of this institution in perspective creates conditions for the further construction of the rule of law with an effective civil society.

KEYWORDS: notary; defence of civil rights and interests; protection of civil rights and interests; form of protection; remedy; jurisdictional protection.